СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ — OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 295. Джерзі Ситі, Н. Дж., пятниця, 18-го грудня, 1936. — VOL. XLIV. No. 295. Jersey City, N. J., Friday, December 18, 1936. THREE CENTS

КОНФЕРЕНЦІЯ ПРИЙМАЄ ДОГОВОРИ ПРО МИР

БУЕНОС АЙРЕС (Аргентина). — Міжамериканська Конференція для Вдержання Миру на своїм другім пленарнім засіданню приняла одноголосно предложені договори 21 американських держав про збірне забезпечення та невмішування в війну. Цими договорами кожна з тих держав зобовязалася радитись інших, коли вибухне війна між двома американськими державами, коли вибухне війна між якоюсь американською і позаамериканською державою та коли буде загрожений десь у світі мир.

Члени конференції раді з того, що Злучені Держави приняли угоду про невмішування в війну між двома американськими державами. Вони радіють теж, що угодою немовби погребано доктрину американського президента Монрова. Конференція постановила теж машинерію для вдержання миру в Америці.

ПРЕЗИДЕНТ НЕ ХОЧЕ ПАРАДИ.

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт заявився за те, щоб інавґураційні церемонії, що мають відбутися 20-го січня на знак починання другої каденції його президентури, відбулися без шумних парад.

Між іншим пропущено інавґураційний баль. Парада вулицями міста має бути коротка й складатися лише з військ, кадетів і моряків военної фльоти.

СТРАЙКИ ЗАКРИВАЮТЬ ФАБРИКИ.

ТОЛІДО (Огайо). — Через страйк робітників закрито три великі фабрики підприємства „Либі-Овенз-Форд Ґлес Ко." у Толідо, Огайо, у Чарлстоні, Вест Вірджінія і Шрівпорті, Луізіяна. Покинули роботу коло 7,000 робітників.

Таке саме число покинуло роботу в околиці Питсбурґа, де страйкують робітники 5 фабрик скла, що належать до підприємства „Питсбурґ Плейт Ґлес Ко." Робітники домагаються закритої шапи й вищої заплати. Для симпатії з цими робітниками вийшли на страйк робітники підприємства „Либі-Овенс-Форд Ґлес Ко." в Отаві, в стеті Ілінойс.

Всі ці фабрики виробляють скло для автомобілів. Автомобілеві фабрики покищо не мають через страйк клопоту, але можуть мати, як страйк потреває довше.

БОРОТЬБА ЗА ЮНІЮ.

НЮ ЙОРК. — Робітничі орґанізації запротестували проти цього, щоб міський уряд купував для міста бизнесові машини від підприємства „Ремингтон Ренд Ко.", бо воно веде протиробітничу політику.

Посадник міста Ля Ґвардія розслідив справу й до кількох годин відкликав контракт між міським урядом на доставу бизнесових машин. Цей контракт давав підприємству замовлення на доставу машин вартости 125,795 долярів.

ТРУДНОЩІ БОРОТЬБИ ПРОТИ ВУГІЛЬНИХ БУТЛЕҐЕРІВ.

НЮ ЙОРК.—На зборах „Антресайт Клоб у Ню Йорку" виступав директор одної великої вугільної фірми в Філядельфії з рефератом про труднощі боротьби проти вугільних бутлеґерів. Він казав, що головна трудність лежить у тому, що за постановами закону люди, що обвинувачують інших за бутлеґерство вугля, мусять під присягою ствердити, що вугoль, за котрий вони позивають, справді крадений. Отже обвинувачі мусять мати свідків, що прослідили вуголь від копальні аж до задержання воза.

ВИБОРЧІ ОБМАНСТВА.

КЕЙП МЕЙ КОРТ ГАВЗ (Ню Джерзі). — На переслуханню в справі останніх виборів, що ведеться в місцевім суді, станули 6 нових свідків, що під присягою зізнали, що вони за гроші голосували при останніх виборах по кілька разів. Гроші давали їм орґанізації Републиканської Партії.

ЗА ПИТАННЯ СТЕРИЛИЗАЦІЇ.

НЮ ЙОРК. — Заходами нюйорського міського департаменту шпиталів відбулася в новім будинку для умових недуг у шпиталі Белвю лікарська нарада в справі умових недуг. Дискутовано на ній передовсім питання, чи треба лікарям побиватися за ухвалення закону про стерилізацію людей, котрі хоріють на тяжкі умові недуги, як передчасна деменція та манічна депресія.

Д-р Кенеді, професор умових недуг у Нюйорськім університеті, говорив, що, не зважаючи на те, що в Ню Йорку є 40,000 осіб, хорих на ці дві недуги та що хорі на них становлять дві третині всіх пацієнтів усіх міських шпиталів, лікарі ще не знають, звідки ці недуги беруться. Він заявлявся проти стерилизації людей, хорих на ці недуги, як це робиться в Німеччині, бо, мовляв, стерилізація звела би все людство до людей, умово обмежених.

6 МІСЯЦІВ АРЕШТУ ЗА СЛОВА „ПОЛЬСКЕ БИДЛО".

На стації в Медзилесю під Варшавою перед відходом поїзду зчинилася сварка між інж. архитектом Ехескелем Співаком і кількома жінками, що намагалися дістатись до переділу. Співак не допускав до ваґону, а одної хвилини кинув на адресу жінок слова: „Польске бидло". Епільоґ цеї справи розіґрався в окружнім суді, де за образу польського народу засудили інж. Співака на 6 місяців арешту.

„ПОРТУҐАЛЬЦІ" У ВАРШАВІ.

Тому кілька місяців появилися оголошення в ріжних часописах, що шукають готівки під застав брилянтів. Оголошення давала пара обманців, що підписувалася по портуґальськи: Фернардо де ля Ґарція й Мальойос. Усім, хто зголошувався, показували кожному брилянти, які оцінювали в ювелірському маґазині. Вартість брилянтів була 20,000 зл. за штуку. Під застав кожної штуки жадали по 10,000 зл. Капіталістів знайшлося багато. До кишені „портуґальців" впало понад 800,000 зл. Обманець запаковував брилянти в коробочки, лякував їх і клав на магоневий столик. Таким робом старанно опаковану коробочку доручували кожному. Тому кілька днів згадані „портуґальці" покинули готель, а капіталісти зірвали печатки, щоб згрошевити брилянти. Та тут і виявився цілий обман. Замісць брилянтів у коробці лежала картка з написом: „Найновіша школа мудрости для наївних лихварів". За останній тиждень вплинуло понад 400 скарг від пошкодованих. Устійнили, що в готелевій кімнаті стояв магоневий столик, наладнаний у той спосіб, що по натисненню пружини запакована й залякована коробка западалася до середини столика, а на її місце вискакувала такасама коробка з карточкою в середині. Власті розіслали за обманцями телеграми по цілій Европі.

СХОПИЛИ ЗАЛІЗНИЧОГО УСИПЛЯЧА.

В поїзді Демблін — Варшава звернули увагу на двох таємничих, підозрілих панків, які навязали розмову з чоловіком, що їхав самітно, й подали йому папіроси. Закуривши папірос, пасажир заснув, а з цього скористали оба панки й обікрали зовсім самотного пасажира. Це все завважив залізничний персонал, який намагався схопити цих панків, але один зних вискочив з вагону й утік; другого арештували. Це якийсь Каз. Рибальський з Варшави. При ньому знайшли присипляючі папіроси.

РОЗШАРПАНИЙ МЕДВЕДЕМ.

У зоольоґічному городі в Штрасбурґу трапився смертний припадок, якого жертвою впав дозорець городу, розшарпаний медведем. Коли дозорець приніс їсти медведям, один з медведів відсунув крату й кинувся на дозорця. По кільканацятьох хвилинах надбігла поміч Покріваленого дозорця вирвали злап медведя, якого застрілили. Тяжко ранений дозорець помер від ран.

САМОГУБСТВО ВБИВНИЦІ.

Панна Говп Морган з Ленсинг, Мішіґен, що недавно тому застрілила свою товаришку на передодні її шлюбу, повісилася в тюрмі, в котрій вона дожидала суду. Скрутила собі шнур з нічної сорочки. Лікар, що розсліджував її умовий стан, каже, що вона терпіла на нервовість, що межувала з божевіллям.

ПОЇЗД - ПРИМАРА В ВАРШАВІ.

„Вечур Варш." повідомляє: „Сьогодні щез підміський поїзд, що нормально виходив зі стації Тлущ у год. 7.05 рано. Цього поїзду надаремно чекали подорожні на стаціях Воломін, Кобилка, Осуф, Зельонка й Зомкі". Покищо невідомо, що трапилося з цим поїздом, бо до виленського двірця, де він повинен був прибути в год. 7.50, не доїхав. Може стрінула його така сама доля, як поїзд, що про нього пишуть: „Кілька днів тому паровіз згубив 5 ваґонів з подорожними, а тепер щез цілий поїзд".

ЗЛОЧИН ПІД ВПЛИВОМ ФІЛЬМИ.

В болгарському місті Стара Загора зачаївся 24-літній торговельний помічник на 17-літню ґімназистку, яку любив, і застрілив її перед шкільним будинком, а опісля самий повнив самогубство. В листі, що його він залишив, подав як причину злочину становище батьків своєї любки, які не годилися на це одружіння. Безпосередньо вплинула на його рішення фільма „Маерлінґ", що її він оглядав минулого вечора. Подібність положення з положенням арх. Рудольфа довела його до злочину.

ЖІНКА ПОДРУЖИЛАСЯ З ЖІНКОЮ.

Доглядачка окружної лічниці в Ковлі, Липинська, вийшла замуж за якогось Степана Вісьневського. По вінчанні молода жінка переконалася, що її муж це жінка. Про це відкриття Липинська повідомила поліцію, а окремо внесла скаргу, що перед вінчанням Вісьневська вимагала в неї грошей Слідство виявило, що Вісьневська має 25 літ, а від 20 років носить мужеське вбрання. Справу розглянув суд, який уморив її на основі амнестії.

ОЖИВ, СПЛАТИВШИ ВІРИТЕЛІВ.

Якийсь М. Ґольдштайн, що мав коло 100,000 зл. довгу за товари, скликав своїх вірителів і, лежачи в ліжку, заявив, що незабаром умре, а ще перед смертю бажає вирівнати свої робовязання. Може це вчинити, але в 40 проц. Вірителі згодилися на це предложення, а коли на другий день зголосилися по гроші, жінка Ґольдштайна заявила, що її муж помер уночі, а вона має тільки 20,000 зл., які може виплатити за векслі, що є в руках вірителів. Вірителі погодилися й на таке. Вони звернули векслі й взяли малі гроші. Другої днини небіжчик „ожив" і появився на місті, щоб закупити товар за готівку. Вірителі заскаржили цього „небіжчика" до прокуратури.

ПОМЕРЛА, БО НЕ ДІЖДАЛАСЯ МУЖА.

В Глинках, повіт Рівне, трапився оригінальний випадок самогубства 29-літньої Степанії Михівної. Вона відібрала собі життя в день вінчання своєї молодшої сестри. Як виявилося, Михівна відібрала собі життя тому, що всі її сестри вийшли замуж, а вона тільки одна залишилася дівчиною. Самогубниця залишила в клунку шлюбну сукню.

ПОТОНУЛИ В ЧЕРЕМОШІ.

В Розтоках, повіт Косів, 23-літній Степан Волошинюк переїздив возом, запряженим у пару коней, через ріку Черемош. Та вода прибула й схопила віз, коні й Волошинюка. Вони потонули в ріці. Тіло Волошинюка добули напроти церкви в Розтоках, а коні 15 миль долі ріки.

ЛЯКЕРОВАНІ ГУДЗИКИ В ПАЧКАРІВ ЗОЛОТА.

На польсько - німецькому кордоні коло Люблинця схопили пятьох підозрілих людей, які намагалися дістатись на німецьку сторону. Функціонарі прикордонної сторожі завважили, що всі мали на вбраннях лякеровані ґудзики. Виявилося, що ґудзики є зі щирого золота. Цим робом згадані люди домагалися вивести з Польщі золото, що має вартість міліона злотих.

ПЯТЬ САМОГУБСТВ ОДНОЇ ДНИНИ.

З. Пйотровський, держ. лісничий у Солотвині, повіт Долина, стрілив собі в голову зі служобового карабіну.—В Турції, коло Коломиї, Ева Друкер під впливом розстрою нервів скочила до глибокої керниці й утонула. — В Делятині скочила до Пруту й утонула 58-літня Г. Ґольдштайн. — У Німшині, повіт Рогатин, повісився у курнику 57-літній Іван Цибух, правдоподібно внаслідок ниркових терпінь. — В Підгороддю, повіт Рогатин, втонула в місцевому потоці Марія Папрник.

КАСУЮТЬ „ВІНЧАННЯ З РУКАВИЧКОЮ".

В Голяндії був здавна звичай „вінчання з рукавичкою". Коли молодий жив у далекій кольонії в Азії й не міг приїхати, то дівчина могла в Голяндії звінчатися — з його рукавичкою. Тепер у парляменті внесено законопроект, щоб скасувати той звичай, бо приїхати з далеких кольоній можна тепер легко, скоро й доволі дешево.

ВЯЗНІ ВИХОДИЛИ НІЧЧЮ З ВЯЗНИЦІ „НА РОБОТУ".

У вязниці в Сьроді (Польща) вязні відчиняли собі в ночі при помочі підроблених ключів браму й виходили на волю де в порозумінню з проступниками доконували ріжних злочинів і проступств. Цих вязнів підозрівають м. і. у тому, що ограбили під Ярославцем молочара з Яшкова, пострілили й побили польового та обікрали кооперативу „Згода" в Сьроді. Приписують їм також убивство доворця жидівського окописька. Одного вязничного сторожа приняли в урядуванню.

КРИТИКА АРХИПЕНКОВОЇ РІЗЬБИ ПОГРУДДЯ ШЕВЧЕНКА

ЛЬВІВ. — Д-р Михайло Драґан описує в фейлетонах „Діла" виставу Асоціяції Незалежних Українських Мистців, у яких подає ось такі критичні завваги про виконане в Америці О. Архипенком погруддя Шевченка:

„Найбільший наш різьбар, один з найкращих різьбарів загального сучасного мистецтва, Олександер Архипенко, представлений на виставі одною різьбою — погруддям Шевченка.

„Погруддя Шевченка трохи заскакує глядачів. Загал звик до банальних дядьків у кожусі і смушевій шапці, а тут маємо зовсім ориґінальну інтерпретацію Шевченка. Архипенкова різьба до слів Шевченка: „В Україну ідіть, діти!" Шевченко-пророк вказує всім майбутнім українським поколінням ціль життя. Вказує могутньою рукою і величезною суґґестивною силою виразу обличчя, передусім очей. Дійсно, неможливо заховатися перед наказним жестом Архипенкового Шевченка. Ходимо по всій виставі і ці очі і ця рука нас переслідують. Це їх завдання переслідувати аж до наслідків. Ці очі дивляться нам у душу. Такої могутньої руки і такого сильно збудованого експресійного черепа голови тяжко знайти в сучаснім різьбарстві Европи".

(Це є те саме погруддя Шевченка, яке знаходиться в міськкім музеї міста Дітройту і яке закупив У. Н. Союз у дарі для Українського Музею в Стемфорд, Конн. — Ред.).

НОВА УКРАЇНСЬКА ТВЕРДИНЯ.

ЛЬВІВ. — Щоб українські міста стали знов дійсно українськими з українським міщанством, ремісництвом і купецтвом, Львів матиме другу українсько-промислову бурсу. Вже зібрано на цю ціль гроші і закуплено два доми. І вже відбулося посвячення нової бурси. В програму ввійшли такі точки: промова, продукції хору питомців і мандолінової орхестри.

ВІЧА З ПРОТЕСТАМИ.

ЛЬВІВ. — Вся українська преса є повна звітів з ріжних галицьких міст, у яких відбулися віча про земельну справу і протестом проти нової хвилі кольонізації українських земель польським елементом.

ЗМІСТОВА ПРАЦЯ „ПРОСВІТИ".

ЛЬВІВ. — У товаристві „Просвіта" відбулася пресова конференція, на якій були заступлені представники 19 українських національних часописів, крім радикального „Громадського Голосу" й органу еп. Хомишина „Нової Зорі" (ред. д-р Назарук), що ведуть кампанію проти „Просвіти". У звіті подано, що „Просвіта" має поверх 3,000 читалень і виховує тепер поверх 300,000 членів.

АНГЛІЯ И ІТАЛІЯ ПРИХОДЯТЬ ДО ПОРОЗУМІННЯ.

ЛОНДОН. — З урядових англійських кругів повідомляють, що небавом буде підписаний між Англією й Італією дружний пакт, який забезпечуватиме нинішній стан на Середземному морі. Англійський уряд фактично погодився вже на італійський підбій в Етіопії і навіть задумує небавом забрати своє посольство з Адіс Абаби. А італійський уряд заручив, що не буде прямувати до пересунення сил на Середземному морі. Останнє приречення відносилося головно до Балеарських островів, які досі були в еспанськім посіданні, а які, як кажуть, хотіла окупувати Італія. Ці острови мають велике стратеґічне значіння й колиб їх хотіла окупувати Італія, то її положення значно скріпилосяб, а англійське ослаблоб. Цим пактом буде закінчена остаточно дипльоматична війна, що з хвилею етіопської війни була розвинулася між цими двома державами.

З ЕСПАНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ.

МАДРИД. — Революційні війська ґен. Франка наступали на позиції урядових військ. Їх наступ відбито. Уважають, що цей наступ це тільки вступ до загальної офензиви, яку ґен. Франко задумує в найближчих днях розпочати. Його літаки далі бомбардували столицю, як також сусідні містечка. Сім революційних літаків бомбардували перший раз за час горожанської війни міста Катальонії: Порт Бов і Кулеру. Своїми тяжкими бомбами вони розбили залізничий шлях і стримали експорт помаранч до Франції, що через цю лінію правильно відбувався.

ФАБРИКАНТ ДАЄ ЛІТЕРАТУРНІ НАГОРОДИ.

ПРАГА. — Брат відомого чеського фабриканта обуви, Батя, назначив пять нагород у сумі $1,750 за найкращі праці, які найвірніше зясовувалиб головні засади науки Томи Масарика в його підході до „позитивного життя, до праці і до правди". Праці мають бути написані чеською або словацькою мовою. Той сам фабрикант назначив також нагороду для найкращого журналістичного твору.

"SVOBODA" (LIBERTY).
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Edited by Editorial Committee
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

КОЛИ ВИЯВИТЬСЯ ПРАВДА

Любовна афера бувшого анґлійського короля Едварда з двічі розведеною американкою Велі Симпсон іще далі не сходить з перших сторінок світової преси. Вона ще далі є сензацією, хоч Едвард, що зрікся престолу, покинув Анґлію і став уже ніби приватною людиною. Виходить, що ця справа ще ніби не цілком закінчена, коли йде про Анґлію, де минулої неділі найбільший церковний достойник анґліканської церкви, архиепископ з Кентенбурі, вважав іще за потрібне на радіо заатакувати мораль Едварда, за що стрінувся майже з загальним осудом преси, а навіть самого духовенства. Осуд архиепископа дав навіть бідному населенню нову притоку думати, що Едвард став дійсно жертвою шляхотської кляси та церковної ґієрархії.

Очевидно, що до нині ніхто не знає, як це сталося, що в Анґлії за один тиждень полагоджено так справно таку велику кризу. Як знаємо, багато часописів широко розписувалися з цеї нагоди про велику політичну мудрість і зручність провідних мужів Анґлії, про високі моральні почування анґлійців, про святість і символ королівського престолу, що держиться великими чеснотами тих, що на нім сидять, і т. п. Але й цікаве те, що передає тепер вашинґтонський кореспондент часопису „Ди Ню Йорк Таймс", що то поставився до Едварда неґативно, а змяк доперва при його прощальнім слові. Ото згаданий кореспондент подає, що щойно надійшли з Лондону перші довірочні звіти про абдикацію Едварда. Одержали їх ріжні посольства, але держать усе ще в тайні. Але з того, що вже можна було провірити, виходить, що замах на Едварда уже давно був добре підготований, і то в усіх подробицях. Болдвин давно вже переговорив цілу справу з тими кругами, які бажали Едварда усунути. І тому все пішло так скоро й так гладко. Зате дійсні причини цеї події будуть виявлені пізніше, аж тоді, як появляться спомини Едварда. Отже виходить, що властиву правду зможемо пізнати доперва за якийсь час, бо, як каже кореспондент, сама любовна афера властиво не відграє тут ніякої ролі. Її тільки використано для цілком інших цілей.

А тепер ще одна справа, що дотичить самого Едварда. Він заявив, що міг би совісно працювати як король для народу, колиб мав при собі підпору в особі жінки, яку любить. Отже тепер він готов ту підпору мати. Готов мати щастя, за яким тужив. І крім цього матиме ще поважні матеріяльні засоби, щоб вигідно жити і не працювати. І тому вийде на верх, чи Едвард дійсно визнає якісь вищі засади і чи дійсно так симпатизує з бідним народом, як про нього пробували писати. Не буде цього, якщо він, як і інші здетронізовані королі, буде тільки волочитися з одного забавового місця на друге й грати в ґолфа, їздити на перегони, грати в бріджа і т. п. Та можливо візьметься за серіозну працю. Ось тому і про цю справу годі тепер сказати останнє слово.

О. С.

РОЗГРОМ „НАЦІОНАЛЬНИХ" КОМПАРТІЙ

„Ґенеральна лінія" комуністичної партії, партії Сталіна, вже означилася ясно. Прямує вона до ліквідації комуністичної партії і до заміни її відданим диктаторові чиновницьким апаратом.

Цікавіші сторони виказує ця нагінка Сталіна на большевиків на „окраїнах" советського „союзу". Отже насамперед в Україні показується, наскільки вірити советській пресі, що там знову віджили сепаратистичні течії, що серед партійців, тисячу разів пересіяних крізь большевицьке сито, завелись українські сепаратисти, які навіть з Коновальцем нібито підтримують звязок! А що сепаратистів треба нищити, то скількість заарештованих в Україні виносить згрубша 60,000 люда. Арештовані в справі Коцюбинського признаються до всього, до чого їм кажуть признаватися їх кати.

У Білій Русі пята частина партійного складу виметена геть, або заарештована, або видалена („чистка").

На Кавказі лютує приятель Сталіна Берій, який „вичищує" вірменську і грузинську партію від сепаратистів.

Ще драстичніші заходи пороблено на Далекім Сході, в звязку очевидно, з напруженням советсько - японським. Майже всі секретарі обласних комітетів і міських комітетів партії впали жертвою нової „чистки" партії. Навіть „Особая Краснознаменная Дальневосточная Армія" мусіла піддатись основній „чистці". Взагалі в розкладі і складі російських чолових урядовців, партійних і непартійних, на Далекім Сході зайдуть великі зміни. Майже всі советські консулі в Манчуку, завізвані до Москви: консуль у Харбіні (Славуцький), в Мукдені, в Ціцикарі. Таксамо завізваний до Москви советський політичний представник у Китаї, Богомолов. Готується мабуть „розформування" цілого советського апарату урядничого і партійного на Далекім Сході. Примара, що стала дійсністю німецько-японського порозуміння, не дає спати володарам Кремля...

Наскільки можна судити з дуже добре спрепарованих (щоб закрити правду) статей советських часописів, справа йде тепер про що інше. Не про звичайну, чергову чистку партії, що повторяється стало в певних відступах часу. Навіть не про ліквідацію „старих большевиків", не про ліквідацію старого невигідного диктаторові старої верхівки партійного апарату. Йде про боротьбу з „місцевим" націоналізмом. З „націоналізмом"... Це може засильно сказано. Але не менше треба вжити цього слова. Бо з одної сторони цинічне скинення маски, якого допустився Сталін, що круто повернув курс на російський патріотизм, на вивищення російського народу, батька і опікуна всіх інших, „дрібних", цей курс міг відчинити очі навіть останнім туманам в „національних" партіях, які ще вірили в комунізм і не бачили за большевицькою диктатурою відновленого російського імперіялізму. З другої сторони, внутрішнє і міжнароднє становище СССР стало таке гостре, — по невдачі у Франції і в Еспанії, по порозумінні Берліна з Токіом — що навіть найльояльніші „малороси", грузини, вірмени і т. д. стали для російського „отечества" людьми непевними, яких треба позбутися. Спершу такими непевними були Хвильові і Шумські, потім Скрипники, тепер Коцюбинські (в міру зросту клопотів СССР). Завтра тими нельояльними можуть стати Любченки і подібні їм типи у Вірменії, Грузії, Білорусі і т. д.

Гасло „Росія для русских", яке знайшло своє обґрунтування у відновленій теорії про культурну і всяку іншу вищість російського народу серед народів СССР, стає метою, до якої йде Сталін. У тревозі, в страху, в непевности завтра всі „інородці", навіть партійні, мусять піти геть. Довіряти можна лише москалям. Тим пояснюється нова „чистка" і нова нагінка на місцеві сепаратизми. І ми, як приятелі всього ясного, можемо тішитися, що Сталін почав ставляти точки над і. Є багато дурнів, які їх потребують...

ЯК НАМ ДИВИТИСЯ НА ЛЕМКІВСЬКИЙ РУХ В АМЕРИЦІ

II.

Серед деяких кругів українського громадянства можна замітити цікаве явище: дуже часто не звертається уваги на суть річи, тільки на її зверхню форму. У нашому випадку менше звертається уваги на те, чим почуваються поодинокі українські племена, а більше на те, яких реґіональних назв уживають вони й чому саме вживають їх. Це останнє питання дуже часто виводить нас зовсім непотрібно з рівноваги, що свідчить про нашу безкритичну нетолерантність та поверхове розуміння справи.

Безсумнівно було би багато краще для всіх нас, колиб ми не потребували числитися з ріжними реґіональними розбіжностями, які виникли внаслідок фатального політичного положення нашого народу, одначе дійсність приневолює нас до цього. Зокрема приневолює нас лемківська дійсність. Як уже було виказане в попередній статті, ніхто не може запевнити, що лемківська психіка з її питомими рисами вимагає окремого підходу, окремого виїмкового трактування. І не важна повинна бути сама форма трактування лемківської справи, а суть її доцільности. Кажучи іншими словами, **не важне те, як будеться підходити до лемківської справи, тільки щоб цей підхід приніс у висліді злуку лемківської вітки з матерним українським пнем. А цей саме вислід мала на увазі Орґанізація Оборони Лемківщини, коли завязувалась.**

Автім, чи усунеться взагалі колись ці ріжні назви поодиноких племен українського народу, можна сумніватись. Адже у всіх народів, навіть дуже культурних і від віків державних, існують ріжні племена з ріжними назвами. Чи німці не мають баварців, саксонців і інших? Чи поляки не мають ґуралів, кашубів, мазурів і багато інших племен? Але це не перешкаджає їм у нічому, **бо не важне є те, скільки даний нарід має племен і з якими назвами, а важне є, щоб усі племена знали, до якого народу вони належать, і щоби перед чужинцями називались одною національною назвою! А до цього ми власне прямуємо, хоч визнаємо ріжні провінціональні назви.**

Зрештою, колиб ми вже хотіли викидати назви лемків, бойків, гуцулів та подоляків, тому, що вони ріжняться між собою самою назвою, то в такому випадку, ідучи послідовно в редукуванні назв, треба булоб також викинути назви поодиноких сіл, як Гладишів, Заліщики, Синевідсько, Жабе, бо вони теж ділять нас на гладишовяків, заліщичаків і т. д. Чи не булоб це абсурдом?!

Незвичайно гарно булоб ствердити, що в нас нема ні лемків, ні бойків, ні інших, а тільки українці, колиб це твердження відповідало дійсності. Воно може відповідати дійсності, але хіба в такому змислі: **є в нас лемки, бойки, гуцули й інші племена, але всі вони творять один Український Нарід!**

Здається притім, що ті, які рішуче виключають таку зріжничковану номенклятуру, найменше причинились до цього, щоб затерти ріжниці між поодинокими племенами нашого народу й витворити в них соборницьке почуття.

Сумніви, начебто провідники чи Орґанізація Оборони Лемківщини прямували до якоїсь окремішности, до витворення осібного „лемківського народу", є щонайменше смішні, бо не можуть мати жадних основ. **Вже те саме, що акція орґанізування лемків в Америці вийшла з ініціятиви та на припоручення такого загально знаного всеукраїнського товариства як „Просвіта", вказує, що та акція є загально українська.** Приписувати провідникам цеї акції якісь сепаратистичні наміри, значилоб приписувати їм наївність. Бо й якжеж здорово думаюча людена може припускати, щоб з лемківського племени, яке начислює всього 500 тисяч, можна було створити окремий народ?!

Коли схочемо безсторонньо осудити працю Орґанізації Оборони Лемківщини, то скажемо найвище, що вона вводить зріжничкування праці. А зріжничкування праці не є зовсім розбиванням її. Навпаки, таке зріжничкування виходить найчастіше на користь загалу.

Михайло Дудра,
відпоручник „Просвіти".

В память першої української школи у Львові

(1586—1936).

Львівське Ставропигійське Братство, що з таким подивугідним розмахом, узялося разом з єпископом Гедеоном за розбудову українського церковно - культурного життя, не поминуло й такої важної ділянки культури, як освіта.

Таким робом, поруч церкви, поруч друкарні й друкування книг, зявилися заходами Братства за благословенням епископа й антіохійського патріярха Иоакима, що тоді приїхав був до Львова, перша у Львові українська школа, а там далі шпиталь і інші установи.

Наука у братській школі розпочалася 350 літ тому, в 1586 році.

Першим учителем став дімоційський і еласонський архиепископ Арсеній, що вчив грецької та церковно-словянської мови, другим, що теж учив уже від 1586 р., був незвичайно талановитий Степан Зизаній. Колиж 1588 р. відіхав зі Львова архиепискол Арсеній, на його місце став учителем Кирило Транквіліон Ставровецький.

Про устрій школи довідуємося з „Порядку шкільного" з 1586 р. Тут окреслено, який повинен бути учитель, які його обовязки, а далі подано програму навчання.

Ось вона:

„Школы львовское наука почınается. Напервей научившися складов литер, потом кграмматики учат, при томже и церковному чину учат: читанью, спеванью; також учать на кождый день, абы дѣти един другого пытал по грецку, абы ему отповѣдал по словенску, и тыжь пытаються по словенску, абы им оповѣдано по простой мовѣ, и тыж не мают из собою мовити простою мовою, едно словенскою и грецкою. А так нынѣ тому учатся, до болших наук приступуючи, ко диалектице и реторице, которые науки по словенску переведеные вынайдено в школѣ львовской рускимъ языком списано, диалектику и реторику и иные философские писма, школе належачие".

Наука в школі носила характер, і скрізь тоді, церковно-фільософічний. Вчили тут кілька мов: грецьку, латинську, церковно - словянську, яку дуже докладно віріжняли від „рускої" чи „простої", а згодом теж і польську.

Позатим програма обіймала, як і в інших школах Европи, сім наук визволених (свобідних). На те дістала школа окремий привілей короля в 1592 р., що своєю грамотою затверджував навчання сімох свобідних наук.

Як виходить із програми, була це, якби сьогодні можна назвати, середня школа, що мала свою власну підбудову, нижчу школу, де вчили грамоти.

Вага цієї першої української школи незвичайна. По-перше тому, що тут приймали дітей усіх верстов: багатих за оплатою, бідних „за прости Біг". Це дало змогу неодного чоловіка з нижчих верстов вивести „в люди". „Порядок" окремо наказував учителям однаково добре відноситися до всіх учнів: „Учити даскал и любити мает дѣти вси заровно, як синов богатых, так и сирот убогих и которыи ходят по улицам живности просячи, як который ведле силы научитись может, толко не пильнѣй единого ниж другого учити".

Маємо багато свідоцтв, що рівень науки був у школі дуже високий. Зокрема здобула школа признання патріярхів: Мелетія Пігаса та Кирила Лукаріса.

Львівська братська школа стала взором для інших українських шкіл, що густою мережею покрили Галичину, Волинь і Київщину.

Зновуж учителі школи, зокрема Зизаній і Ставровецький, зуміли створити тут поважний науковий осередок. Тут видаються шкільні підручники, зокрема заходами учителів і учнів відома граматика грецької мови, „Грамматика сложенна от различных грамматик, спудейми иже в львовской школѣ", переклад Мелетія Александрійського „О христіанском благочестіи к Іудеом отвѣт" (1593) і інші книжки, в тому числі перша українська друкована педаґоґічна книжка, вибрана Бесіда про виховання дітей, перекладена з Івана Золотоустого, попереджена інтересною віршованою передмовою про вагу й користь з науки й навчання (1609).

Зокрема високо розвинулося в школі проповідництво під проводом визначних проповідників-учителів, як Ставровецький і Зизаній. — Все те записало львівську братську школу в історії українського шкільництва якнайкраще. — (Новий Час"). **Є. Ю. Пеленський.**

Улас Самчук.

ВІЙНА І РЕВОЛЮЦІЯ

Друга частина „ВОЛИНІ".

Передрук заборонається. — Авторські права застережені.

(81)

По короткій перерві Єлисей пристрасно спльовує і киває головою. Він видно сам собою невдоволений. Після без ніяких передмов висловлює продовження своєї прикрої думи в голос: — А який чорт знає, що ми не руські, а українці?... Я за руского царя воював, чин носив, татарами командував. Дід наш польських харцизяк, що збунтувалися, по лісах косою витинав... Звідки я мав знати, що син мій має за Україну встати? Га? Що я Бог, чи пророк? Правильно! Ми ось бунтуємо! Може там і є яка власть, що думає добре, а хто її в нас бачив, чи знає? Чому ніхто не покажеться, не скаже: народе, чорте, бісе, чи як там!... Так і так. Ми от, мовляв, задумали царя й Росію збурити, а на їх місце Україну встановити. А після розкажи все честь-честю про ту саму Україну. А не отак на галайбалай... Україна! Україна! А яка Україна, що за Україна, звідки Україна!?... Здравствуйте вам... Ось ми за Україну, мовляв. Добро пожалувати, будьте з нами, бо ми так само говоримо, як і ви... Мало хто сьогодня не так само, як ми, говорить... Не, не... Це ще не все.

А от із цієї книжки видно: царі й королі гризлися за наші землі, а ми їм помагали. От і так. Але царство наше, царство руске знали ми всі і в душі носили його. Осьдечки Хмельницький Богдан до царя московського царство руске прилучив і я сам у Києві бачив його памятник. На баському коні, ніби на небо виплигнути хоче... І на памятнику виковано: „Єдиная неділимая Росія" От що... А я ще, як в Якутському полку старим унтерофициром служив, не раз бачив: не єдино неділимая. Кацапи, були кацапами. Ми, хахли — хахли, Татари, яких я сам учив, татарами. І раз Хмельницький управляв нашим краєм, значить він був наш князь руский, що до Московщини зі союзом пішов. От як... І Московщина, як з цієї книги бачу, союз зломала, землю нашу в пустиню обернула, імя наше собі присвоїла, а нас назвала хахлами — значить кінець. Значить нема більше дружби. Значить ти мені, а я тобі вороги смертельні і нічого нам не поможе, хіба брань войскова!

А за той час, потайки від народу, край наш Україною став. Хто знав про це? Співали ми: повій вітре на Вкраїну... Але то десь там далеко земля та лежала... Так звалась вона. Сьогодні, видно, все так звати хочуть. От як... А власть українська, може тепер і є в Києві... Але в нас ні... У нас ще Росія. Ніхто у нас не пронявся Україною, тому і не диво, що ми бунтуємо. Хай би не боялися нас, а прислали якого оратора і все... Хіба ти не бачив, скільки книжок розкидали між людьми оті о, що революцію почали... А щож українці? Чому нічого нема?...

— Є, — каже Володько. — Он і Захар знає. У семинарії „Просвіту" роблять. Хуру книжок привезли...

— Мало! — різко і твердо заявляє Єлисей. — На Дермань не хуру, а сто хур треба. У кожну хату. Хай не пожалують грошей. Осики вистане на папір, а книжка хоч чорта впече. Тай не одна книжка. Живе слово повинні між люд пустити. Скажім: хто не знає читати... А є такі, — взяв книжку і скурив. А живе слово всіх сягне. Чому Петлюра цього не робить?...

— Сам він усього не може зробити. Стільки міст, стільки сіл, — пробує захищати Петлюру Володько.

— То... Хм... Сам. Сам ні. Наказ треба дати. Післати когось. Мало горлаїв?

Дивним став Єлисей. Він ніби сам на себе сердиться. Книжку цупко тримає у правій руці. Він сердиться, що все так ніби просто, а ніхто як слід не зробить. Чому, мовляв, нема ніде чоловіка. Сказав так і є так.

Не бере цієї ночі сон. Усі знають, що діється сьогодні на світі. Володько довго вичікує поки дядько не піде спати, щоби скористати з його таємничої книжки. Нарешті до справи втручається Одарка. Вона сердиться:

— Старе дупло, а вічно з отими книжками носиться. І нащо вони тобі?...

Хоч це відноситься до Єлисея, алеж йому не догаряє, бо це не первина. Як розтолкуєш „їй", що значить книжка? Де є таке слово? Чиж зрозуміє вона, сухенька, оточена клопотами, горшками, кумами, жінка, що поза тим існує величний світ — вширінь, вдовжінь, взад і вперед, на безліч віків і верстов... Що в тому світі живуть люди... І люди творять історію, вбгану ось у цю купку повязаного паперу. Візьмеш його, піднесеш під ніс і твій короткий погляд стає безконечно довгим. І відкривається перед ним страшна картина, подібна на страшний суд. І чуєшся ти великим судею знасупленими бровами, бо серце твоє болить — чому так, а не так, сталося? Береш вагу, кладеш на терези добро і зло й бачиш безліч зла і так мало добра. І думаєш: ні. Далі так не сміє бути. Моя мудрість — велика мудрість. Я зроблю так, як сам Бог хоче. Перед моїми очима тисяча помилок, які я розумію, відчуваю і які напевно тепер обмину. Предки! Я болію вашими хибами, але я благословлю вашу відвагу, з якою ви їх робили, щоби показати мені, як їх обминути.

Єлисей думає. Після кладе книжку і виходить на двір. Поки вернувся, Володько вже заволодів книжкою, відхилив першу завісу до входу її великого світу і захлинувся ним.

Увійшов Єлисей. Постояв коло Володька, а після каже:

— А знаєш... Коли вони збіралися, сам радів. Требаж нам твердої влади. А ось тепер... Вийшов, знаєш, на двір, щоби послухати на Здолбунів... Чорна ніч і тихо. Шкода, що вони пішли туди. Вониж пішли, щоби покласти на наше село і на наш люд вічну пляму ганьби... А хібаж це справедливо?... А хібаж наше село не ліпше зі всіх сіл, що є навколо? І як то так?

Ці питання заскочили Володька. Як на них відповісти. Він подумав і сказав: — Може то тому, що тут стрілося дві силі. Сила порядку і сила не порядку. Сила непорядку взяла верх. А зрештою, хто знає. Оті матрози... Саміж ви сказали, що Сергій все знає, бо він усе бачив. Він бачив, хто зна що. Він усе торочить про Леніна і Маркса. Виж чули.

(Дальше буде).

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ДВІ НУМЕРАЦІЇ.

Подаючи оноді про обчислення віддалі між землею й найдальше в світі віддаленою, а ще видимою звіздою, я подав, що цю віддаль представляється цифрами: 2,000,000,000,000,000,000 та що це в Америці читається два квінтіліони.

Читач, що завважав слова „в Америці", певно догадався, що десь інде таке число читають інакше. І так воно в дійсности є. Америка йде за так званою французькою нумерацією, що називає тисячу міліонів (цифрами пишеться: 1,000,000,000) біліон; міліон міліонів (1,000,000,000,000) триліон; тисячу міліонів міліонів (1,000,000,000,000,000) квадриліон; а міліон міліонів міліонів (1,000,000,000,000,000,000) квінтіліон.

В Англії читають цифри трохи інакше: тисячу міліонів називаються не біліоном, а міліярдом; біліоном називають аж міліон міліонів. Трііліоном тут називається міліон біліонів (міліон французьких біліонів 1,000,000,000,000,000,000).

КЛОПІТ УКРАЇНЦІВ З НУМЕРАЦІЄЮ.

Ця подвійна нумерація робить деякі клопоти для всякого, кому приходиться читати новинки з двох країв, у котрих є ріжна нумерація. Спеціяльно недогідний цей брак згоди для імігрантів, що читають американські газети, в котрих читається цифри за французькою нумерацією, та старокраєві, в котрих читається цифри за англійською нумерацією.

Наприклад, в українських газетах у Галичині біліон значить міліон міліонів, а в Америці тисячу міліонів. Звісно, з цього може вийти баламута для читача, як він читає в тій самій мові те саме слово в одному значінню, а другий раз у другому.

Газета виходить з такої баламути в цей спосіб, що читає цифри лише в один спосіб. Зовсім природньо, українські газети в Америці будуть читати цифри на американський, себто французький спосіб, бо читачі, живучи в Америці, до нього привикають.

ШЕВСТВО И ШТУКА.

Телеґрафують з Парижа до Америки про смерть шевця.

Називався він Пієр Янторні, був родом з італійської провінції Калябрії, приїхав до Парижа яких 40 літ тому й ціле життя не був нічим іншим, як шевцем. Не зважаючи на те, знали його люди по Европі й Америці, бо він робив найліпші черевики в світі. Робив їх лише на замовлення, і рахував за пару й по 300 долярів.

Казали за нього, що він трактує своє ремесло як штуку. І тому він рахував за них як артист.

У замітному противенстві до нього стоять артисти, що трактують свою штуку як ремесло.

ЗУБ ЗА ЗУБ.

На зборах Ради Безпеченства Злучених Держав, що відбулися недавно в Шікаґо, предложено звіти з цікавих кар, які в ріжних стейтах накладають на автомобілістів, щоб їх відстрашити від необережної їзди.

В одному стейті суддя має право післати автомобіліста різати дерево по 30 центів за годину, поки не відробить своєї гривни. В іншому стейті суддя засуджує виновника сидіти в розбитім ним авті. В іншому суддя може післати виновника до школи на науку їждження автом. В іншому суддя може засудити на те, щоб винуватий приглядався довше фотоґрафіям ріжних страшних випадків.

Стара засада: зуб за зуб, око за око може прибрати ріжні форми.

НАЙСТАРША ҐАЗЕТА.

Звернула на себе увагу широкого світу найстарша газета в світі. Є нею „Гентські вісти".

Виходила вона фляманською мовою в місті Гент, столиці Флямандії. Перше число ґазети вийшло 1-го січня 1667-го року. Цього першого числа ніде вже нема. Перше число, що заховалося досі, це ч. 69-те з 8-го вересня 1667-го року.

Звернув світ на це увагу тому, що газеті грозить закриття. Родина накладців, що видавала ґазету 9 поколінь, нині знайшлася в такім скрутнім положенню, що ніяк не може врятувати газети.

ЯК У КОГО.

Анґлієць Джосайа Стемп виступив недавно в одній анґлійській колеґії з проповіддю за контролю уродин.

За контролю уродин книжок. Каже, що тепер появляється забагато книжок. Через завелике число книжки шкодять собі взаїмно.

В одних народів книжок забагато, в інших замало.

ОДИН ЧОЛОВІК З БАГАТЬМА ИМЕНАМИ.

Відкривця Америки причисляють до ріжних (припущених) національностей, а крім того він має в кожній мові інакше імя.

Італійці називають його Кольомбо (Colombo), еспанці Кольон (Colon), американці Коломбос (Columbus), українці Колюмб.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Звідомлення Злучених А.-У. Організацій м. Філядельфії.

На зборах Злучених Організацій 11. грудня вирішено отсі справи:

Свято Злуки.

Переведенням Свята Злуки, яке відбудеться у Філядельфії в неділю, 24. січня 1937 р., має занятись управа Злучених Організацій при допомозі представників усіх організацій.

Отсим прохаємо всі громади й організації здержатися в той день від уладжування окремих імпрез та взяти масову участь у Святі Злуки. Програма свята буде подана окремо.

Конґрес Обєднання.

За постановою останніх зборів Злучені Організації вишлють девять делеґатів на конґрес Обєднання, який відбудеться в неділю, 20. грудня, в Ню Йорку.

Приявні представники висказували думки відносно справ, які треба було порушити на конґресі, та рішили, щоби вибрані делеґати зійшлися на окремі наради в пятницю, 18. грудня.

Народні свята у Філядельфії.

В неділю, 17. січня 1937 р., відбудеться заходами Горожанського Клюбу **„День Просвіти"** в Українській Галі, 847 Н. Френклин вул.

В неділю, 27. грудня 1936 р., відбудеться висвітлення української фільми „Наталка Полтавка" в Метрополитен Опера Гавз.

Прохаємо наше громадянство взяти масову участь.

Управа Злучених А.-У. Організацій м. Філядельфії.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ.

Свято-концерт у честь Івана Франка.

Згуртована молодь при укр. прав. громаді уладила концерт в память 20-літніх роковин смерти Івана Франка. Погода не дописала, падав дощ, та всеж таки саля була виповнена старшими, а молоді було звиш сто пятьдесять душ.

Свято відкрив о. С. Мусійчук, а хор Лисенка спільно з хором МУН відспівав дві пісні до слів Франка, а це „Вічний революціонер" і „Місяцю князю", а також „Думи мої" і „Шалійте, скажені кати".

Слово про Франка в американській мові сказала панна Ирися Мусійчук. Виступав також хор молодого сестрицтва і хор укр. школи. Пісні цих дітей, переплітувані знаменито віршиками Франка, були добрані відповідно до свята. Про цї діти нема що й згадувати, бо вони все вивязуються добре, а цим разом крім співу були також якнайкраще здисципліновані.

З сольоспівами виступали: пані Анна Гірчиця з піснею Франка-Січинського: „Як почуєш в ночі", і пані Мирослава Мусійчук: „Вівці мої, вівці", а в додатку ще „Через сад виноград". Спів соло також п. С. Давидович.

Святочну промову виголосив д-р Лука Мишуга. Бесідник змалював ті часи, в яких зявився наш ґеній на українській овиді. А були це часи темноти, заскорузлости і байдужности до громадських справ. Франко взявся уздоровляти нашу суспільність в першу чергу своєю науковою й громадською працею. Не годував нас голословними фразами, а давав реальну працю і звертав нас до підготови до боротьби, бо „щастя даром не дається, тільки той його придбає, хто за нього в бою бється". Франко взивав нас пробуствувати хребет, взивав інтеліґенцію йти між народ з наукою і працею, а не з інтернаціональними, пустими кличами, враз з — Марксом і Енгельсом. Бесідник закінчив, що та молодь, що пішла в 1918 р. до боротьби за волю України, як і та, що й тепер бореться у революційних рядах — це духові діти Франка.

Найкраще те, що численно зібрана молодь вислухала з увагою про те, які великі надії покладав Франко саме на — молодь. І як сильно в неї вірив.

При кінці виступив хор ще раз і відспівав: „Чорна хмара", „Широкий луг" і „Широке коріння", лемківську пісню Гайворонського.

Свято закінчено піснями: „Не пора", Франка і „Ще не вмерла Україна".

Треба признати, що о. Мусійчук підготовив концерт дуже солідно. А й молодь виявилася зі свого обовязку теж дуже добре. А яка то була велика приємність слухати, як чисто, виразно й гарно деклямували малі діти!

Гість.

ІСТОН, ПА.

Листопадове Свято.

Заходом укр. греко-кат. парохії, тов. Богдана Хмельницького, від. 137 У. Н. Союзу, і від. 58 ОДВУ відсвятковано в нашій громаді дня 22. листопаду Свято Української Державности. В годині 3. пополудні о. Колтуцький відправив над уставленою могилою з березовим хрестом панахиду в асисті молодих хлопців і дівчат, що стояли зі світлом. Священик виголосив коротку проповідь над могилою.

Підчас панахиди співав хор. При кінці панахиди хор відспівав „Боже великий, єдиний". По панахиді всі учасники свята удалися до церковної салі. Вступне слово виголосив о. Колтуцький, змалювавши сильну традицію листопадових днів. Хор під управою дяковчителя Володимира Романкова відспівав „Ой там при долині", „Козака несуть", „Гей ви Стрільці Січові", „За Тебе, Україно". Опісля деклямували: „Повоєнним сиротам" — Мілія Янік; „Могила стрільця" — Василь Борота; „За високі гори" — пані Івашків. Катерина Загоройко, Анна Габрилович і Юлія Кузьмяк відспівали дві пісні: „Ой орле, орле" і „Гей учімся". Святочний реферат виголосив звязковий ОУН, п. Е. Ляхович. У своїй промові бесідник змалював змагання українських націоналістів до своєї державности та загрів приявних до помочі в боротьбі за визволення своєї держави. Публика нагородила його рясними оплесками.

По рефераті переведено збірку на визвольну боротьбу. Потім виступив знову хор і відспівав „Молитву за Україну". На кінець всі учасники свята разом з хором відспівали „Ще не вмерла Україна".

Збірка принесла $28. По відтягненню розходу вислано $25 на визвольну боротьбу до централі ОДВУ.

Жертвували: від. 58 ОДВУ $6; тов. ім. Б. Хмельницького, від. 137 У. Н. Союзу, $5; по $1: о. М. Колтуцький, В. Романків, М. Колодруб, В. Боднарський, І. Ґаврилович, Іл. Вересюк, М. Підгайний, М. Загорулко, С. Терлецький; по 50 ц.: І. Дишевський, Т. Кульчицький, Юлія Кульчицька, А. Колодруб, А. Бегич.

Михайло Колодруб.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

УКРАЇНСЬКА ЖІНКА: ТУТ І В КРАЮ.

Думаю, що українська жінка в Америці з вдячністю витає ту обставину, що на сторінках „Свободи" знаходимо щораз більше статтей про жіночий рух. Це може зрушить і українське жіноцтво в Америці до більшої праці й організації. А це повинно бути природним явищем, коли візьмемо під увагу, що в старім краю вже підіймається і наша жінка-селянка, що там маємо щораз нові геройські жіночі постаті, чого доказом може бути от хочби недавний варшавський процес.

З цього боку я щиро витаю ту статтю, яку написав п. М. Ликтей, а яка була недавно поміщена в „Свободі". Це була пригадка про те добро, яке зробив У. Н. Союз для української жінки. Але стаття сяла теж промінням, зверненим у сторону жінки, бо там було сказано, що на сторожі У. Н. Союзу стоїть не тільки чоловік-батько, але теж і жінка-мати.

Я знаю, що У. Н. Союз завжди ставився прихильно до української жінки і жінки взагалі. І це правда, що було писане на ту тему у вступній статті „Свободи". Але я хочу звернути увагу на дещо інше. Всі ми знаємо, що на ріжних ювилеях відділів У. Н. Союзу чи на інших їхніх святах звичайно дякують ріжним заслуженим для У. Н. Союзу громадянам, а про жінок згадується тільки в такий спосіб, що дякується їм за.. пироги, борщ, голубці й т. п. А добре булоб згадати і за те, скільки то нераз жінка напросилася чоловіка, щоб вписався до У. Н. Союзу і забезпечив родину. Не зашкодить пригадати, що ще й тепер неодна жінка рятує членство в Союзі тим, що відмовляє собі нераз найконечнішого й щадить на вкладку для У. Н. Союзу та — річ ясна, і на обезпечення родини.

Дуже то мило почути від п. Ликтея такі похвальні слова, що українська жінка не то, що не стоїть позаду жінок інших народів, але що їх перевищує. І так воно дійсно є. Жінка - українка живе в дуже невідрадних обставинах. Їй надзвичайно тяжко набрати відповідної освіти і добре виховати діти, бож вона з недержавного народу. На неї чигають національні вороги, як теж „інтернаціональні". В старім краю баламутять її ріжні „Кола господинь вейских", що разом з подібними молодечими „колами" беруться денаціоналізувати її дітей. Цю небезпеку відчула жінка-селянка і тому, бо вона зробила велике діло, зґуртувавши маси наших селянок у 842 кружках Союзу Українок. Вистарчить пригадати собі величаві „Свята Селянки", щоб зрозуміти, як корисною є праця Союзу Українок. Ця жіноча організація є для нас гордість. Її треба ще високо цінити і за видавання знаменитого журналу „Жінка", якого статті передруковує інколи і наша „Свобода". І я користаю зі згадки за цей часопис і за Союз Українок і питаюсь: Чи багато з наших жінок знає, з якими величезними фінансовими труднощами бореться Союз Українок, виконуючи свою, так широко закроєну працю? Чи ми знаємо, що цей, так знаменито редаґований журнал „Жінка" має в Америці всього 8 платних передплат, а в Канаді ні одного? Звернім на цю обставину увагу принаймні — ми, себто ті жінки, що є в рядах У. Н. Союзу.

Можна би багато говорити і про обовязки української жінки супроти У. Н. Союзу. Але буде найкраще, якщо про ті недомагання буде мова на конвенції У. Н. Союзу. Хоч можнаб і тепер серіозно застановитися над справою, наприклад, дитячих бібліотек при відділах У. Н. Союзу, над учителями, школою і т. п. Бо це є ті чинники, що можуть допомогти жінці виховувати дітей в українському дусі. Та як би не було, треба свідомій українській жінці в Америці обовязково памятати в першу чергу за те, що вона повинна бути членкою У. Н. Союзу, як теж повинна мати в нім і свої діти.

Марія Бойкова,
Дірборн, Міш.

140 РУБЛІВ ЗА НЕЗДАЛІ ЧЕРЕВИКИ.

Із ліквідацією шевців як кляси стало в Совєтах дуже вяжко з обувою. Ленінградська студентка Дундукова післала донис до ленінградської „Правди" (ч. 221) про свою пригоду з черевиками.

„Ще в серпні замовила я собі черевики в торговлі обуви на Ґаза Проспекті ч. 16. „Будуть готові за місяць", сказав управитель торговлі і справді черевики були готові за місяць. Я заплатила 140 рублів і понесла нові черевики до дому. Дома я запримітила, що верхи черевиків перерізані, тому віднесла їх назад до торговлі. Управитель, обіцяв мені, що зробить нову пару черевиків. „Прийдіть знову за місяць". Минув місяць, та черевики не були готові. Коли вкінці друга пара з великим припізненням була готова, показалося, що й ці черевики дуже погано зроблені, та що годі їх носити. „Зробимо вам за місяць". За місяць черевики були готові. та знову були страшні. Тепер мені обіцяли четверту пару з тим, що маю заждати ще місяць. Та я вже більше не можу ждати. Це справді страшна ганьба".

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

БРІДЖПОРТ, КОНН. Тов. Українська Січ, від. 59, повідомляє, що річні збори відбудуться в неділю, 20. грудня, в годині 2-гій пополудні, під ч. 34 Біч ул. Просимо всіх членів і членкиць прийти на означений час, бо контр. комісія дасть справоздання з діяльности урядників за минулий рік, по чім буде вибір уряду на наступний рік. Припоминаємо довжним членам, щоб були так добрі і прийшли та вирівняли свої залеглости, щоб не перетягати довгу на наступний рік. Надіємось, що всі члени прийдуть на річні збори. Неприявні члени будуть покарані згідно зо статутом по 25 ц., а урядник 50 ц. — Г. Монюк, предс.; М. Шиманський, кас.; Л. Бих, секр.

ПІТСБУРҐ, ПА. Тов. Рогатинщина, від. 396, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що попереднього місяця ми мали мати річні збори, але книжки не були приготовані для контролі, тому просимо всіх членів прийти на збори в неділю, 20-го грудня, в годині 3-тій пополудні, щоби все полагодити як слід. Просимо членів, щоби всі мали книжочки платничі з собою на зборах, а особливо ті, котрі не були на минулих зборах. Збори відбудуться в Петра Бекіш, 2114 Тустин ул. — Іван Катериняк, секр.

КАРТЕЕРТ, Н. ДЖ. Тов. Запорозька Січ, від. 342, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 20. грудня, в годині 2-гій пополудні. Напоминаємо довгуючих членів, щоби в тім останнім місяці сповнили свою належитість, щоби не переносити довгу на наступний рік. Просимо членів, щобе в тім місяці всі члени заплатили свої вкладки завчасу, бо секретар мусить скорше вислати вкладки, а найпізніше до 25. грудня. Просимо членів, щоби хоч в останнім місяці року привели нових кандидатів на членів. Поставтеся і покажіть, що ви показалися з організаційною роботою. Хто приведе нового члена дістане нагороду від У. Н. Союзу. — Гр. Волянський, предс.; Н. Крупа, кас.; І. Маркович, секр.

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ. Тов. імг Т. Шевченка, від. 64, повідомляє своїх членів, що річні збори відбудуться 19. грудня в годині 7-мій ввечір, в гали під ч. 435 Мейн ул. Обовязком кожного члена є бути приявним та вислухати справоздання урядників і контрольної комісії. Буде вибір нового уряду на 1937 рік, тому хоч раз на рік прийдіть і зробіть усе в вашу користь. — Василь Матійчук, предс.; Сергій Вінярський, кас.; Антін Вакулінський, секр.

НЮ КЕНСІНҐТОН, ПА. Бр. св. Михаїла, від. 296, повідомляє членів, що річні збори відбудуться в неділю, 20. грудня, в годині 2-гій пополудні, в Українськім Горож. Клюбі, 14-та вулиця. Просимо всіх членів прийти на збори, бо буде вибір нового уряду на 1937 рік. Просимо тих членів, котрі ще не мають своїх дітей вписаних до У. Н. Союзу, щоби вписали на цих зборах. — Іван Балабан, предс.; Василь Калиновський, секр.

ДОНОРА, ПА. Бр. св. О. Николая, від. 232, повідомляє, що річні збори відбудуться в неділю, 20. грудня, в литовській гали. Просимо всіх членів прийти на річні збори, бо будуть важні справи; буде вибір нового уряду і справоздання контрольорів за цілий рік. Просимо довгуючих членів вирівняти свій довг. Будемо принимати нових членів без вступного. Хто не прийде на збори буде караний 50 ц., а урядник 1 дол. — Іван Піхота, предс.; Мих. Ріпко, кас.; Стефан Сенко, секр.

НОВІ ДИТЯЧІ ТЕАТРАЛЬНІ ПЕСИ

Св. Миколай на селі в трох відслонах, 10 осіб і гурт	10 ц.
В ніч під св. Миколая, в одній дії, Ф. Коковського, 6 осіб	10 ц.
В ніч св. Миколая, А. Лотоцького, 3 картини, 18 осіб	25 ц.
Гостина св. Миколая, В. Хроновича, 3 особи	10 ц.
Святий Миколай, М. Пеленської, 3 дії, 14 осіб	15 ц.
Різдвяна казка, дві картини, з партитурою	20 ц.
Український Вертеп, І. Габрусевича, з партитурою, 6 осіб і пастушки	15 ц.
З Колядою. Вертеп для школярів, 10 осіб і гурт	20 ц.
Вертеп, різдвяна картина, І. Блажкевичевої, 13 осіб	20 ц.
Різдвяний дарунок, одна дія, 9 осіб	10 ц.
Свята гостина, М. Курцеби, дві відслони, 13 осіб, 20 ц. Окрема партитура	40 ц.
Три Свято-Миколаївські Вистави: 1) Св. Миколай межи школярами, в одній дії; 2) Свято Миколаївська ніч, в двох діях; 3) Поміч св. Миколая, в двох діях	40 ц.
Три Князі в Вифлеємі. Найновіший вертеп для хати і сцени. З додатком дитячого вертепу „Божі Пастушки"	25 ц.
У Нуждарів, різдвяна картина в 3 діях, 13 осіб	25 ц.
Івась Характерник, сценічна картина з дитячих літ, Івана Франка, в 3 діях, 9 осіб	20 ц.
Мені тринадцятий минало. Епізод із життя Тараса Шевченка. Песа на одну дію, 10 осіб	15 ц.
Перша кривда. Сценічна картина в 1 дії з життя Тараса Шевченка, 7 осіб	10 ц.
Розрита Могила. Сценічна картина в 1 відслоні, з хлопячих літ Тараса Шевченка, 3 особи	10 ц.
Червона Шапочка. Здраматизована казка в 2-ох діях зі співами і танками. Музичні мотиви М. Гайворонського. Друге видання. З партитурою. 15 осіб	30 ц.
Івась і Гануся. Здраматизована карка в 3 діях зі співами й хороводами, 12 осіб, з партитурою	30 ц.
Покарані Калатьки. Комедійка з бурсацького життя в 3 відслонах, 7 осіб	25 ц.
В дитячому садку. Сценка в 1 дії зі співами й танками, 13 осіб, з партитурою	10 ц.
Свято Весни. Сценічний образок на дві дії зі співами та хороводами. Надається на Великдень. 5 головних осіб та гурт. З партитурою	30 ц.
Живий страхопуд. Комедійка з життя сільських дітей в 3 відслонах, 6 осіб	25 ц.
На Провесні. Картина в 3 діях зі співами і хороводами. Музичні мотиви: Богдана Вахнянина. Хороводи укладу: О. Заклинської. 12 осіб. З партитурою	25 ц.
Виправа до Америки. Кометійка в 2 дії, 5 осіб	25 ц.
Згода будує. Картина з життя сільських дітей в 3 діях, 11 осіб	25 ц.
Незгода, жартіблива сценка в 1 дії, 3 особи	20 ц.
Пригода до розуму дорога. Сміховинка в одній дії, 4 особи	20 ц.
Школярик Маркіян. Сценічна картина з дитячих літ Маркіяна Шашкевича, 6 осіб	10 ц.

Замовлення слати на адресу:

"SVOBODA,"
81-83 Grand Ctreet, (P. O. Box 346) Jersey City, N. J.

У гостинниці: — Вейтер, ті раки несвіжі!
Вейтер: — Деж там прошу пана, щойно нині прийшли з Генуї.
— То хіба йшли пішки!

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

СИРАКЮЗ, Н. Й.

Свято Української Державности.

Заходом Українського Католицького Церковного Хору, при співучасти всіх місцевих українських національних організацій, відсвятковано в нашій громаді 29. листопаду б. р. 18-літню річницю відродження нашої держави на землях Західної України.

Свято почалося панахидою, яку відслужив о. М. Кузів. Підчас панахиди співав хор під управою дяковчителя Заяця. Члени тов. „Українська Січ", від 282 У. Н. Союзу, і братство св. Петра і Павла, від. 39 У. Н. С., явилися в церкві зі своїми прапорами. В церкві переведено збірку на українських інвалідів. В 7 год. вечором відбувся святочний концерт. У програму концерту входили хорові виконання композицій М. Гайворонського і Р. Придаткевича, декламації шкільних дітей і старших осіб. Співали два хори: молодших і старших. Святочний реферат виголосив п. І. Пігуляк, бувший сотник української армії. Він брав активну участь у визвольній війні українського народу. Як очевидець тих змагань, він зясував ті причини, що довели до упадку нашої держави, як теж подав хід дальшої підготови до відзискання своєї держави.

Програма була виконана добре. Кінцеве слово забрав о. М. Кузів і в ньому представив, як то інші народи помагали своїм братам за океаном у їх боротьбі за незалежність. Бесідник закликав, щоб ми йшли також тим шляхом і не жаліли жертв для своєї вітчини.

Підчас панахиди зібрано $8, а по концерті $28, разом $32. По відтягненню розходів решту суми вишлеться на українських інвалідів.

Такі Листопадові Свята причиняються дуже до скріплення національного духа серед української іміграції; вони скріплюють нашу віру в наш ідеал і гартують до дальшої боротьби за нашу незалежність.

Гавриїл Туркевич.

ЮТИКА, Н. Й.

На інвалідів.

На 29-го листопаду наша громада справляла запусти й у часі спільного обіду переведено збірку на інвалідів, якою занялися членкиці Сестрицтва Пресв. Богородиці. Збірка принесла $6.30 і її вислано через Обєднання на призначену ціль.

Юлія Кіман.

РОМ, Н. Й.

На інвалідів.

Дня 9-го листопаду відбулося Листопадове Свято. По Службі Божій о. В. Кушіль відправив панахиду за поляглих героїв. При гарно прибраній могилі стояли Січовики в одностроях, а це додавало ще більше святочного настрою. На Службі Божій і на панахиді співав хор з Ютики під проводом проф. Петра Ликтея. Опісля переведено збірку на інвалідів, яка принесла $16. Цю жертву переслано через Обєднання на призначену ціль.

Лаврук.

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ.

На інвалідів і визвольну боротьбу.

Центральний Комітет українських національних організацій вислав чистий дохід з Листопадового Свята в сумі $129.07 до Обєднання, призначуючи по половині на визвольну боротьбу й на інвалідів.

За Комітет: **І. Клок**, предс.; **К. Пілат**, касієр; **Варвара Безкоровайна**, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

З Листопадового Свята на Інвалідів.

Про Листопадове Свято нашої громади, яке під оглядом мистецьким, моральним і матеріяльним випало взірцево, вже був допис, а тепер подаємо звіт фінансовий.

На інвалідів У. Г. А. зложили: О. Ваврів $2; Митро Пасічник $1.25; по $1: В. Канюка, С. Пунда, З. Кончак, П. Кобільник, Н. Квасинський, О. Бабяк, М. Насевич, М. Самбір, Г. Грицишин, О. Осядець, В. Граб, П. Омелян, І. Хмелик, О. Рутецький, Г. Слободян, П. Матієць, Кобзар, Москович, Г. Михалюк, пані О. Фостик, А. Рудакевич, П. Мельник, Т. Радинський і М. Головатий. — Разом з дрібними жертвами $68.71. — Загальний прихід зложився: зі вступу $128.45; зі збірки $68.71. — Разом загально: $197.16. — Загальний розхід $84. — Осталося чистого зиску $113.16, з яких $100 вислано на інвалідів, а $13.16 затримано в касі Стрілецької Громади, якими вже задатковано салю на Листопадове Свято в 1937 році.

До заряду свята входили: Т. Свистун, Г. Гринишин, В. Канюка, М. Пасічник, П. Мельник, М. Рибак, Т. Радинський.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

На „Жіночу Долю".

Одна з членкиць тов. У. А. Горожанок у Філядельфії, пані Людвина Пеленська, вибралася минулого літа до рідного краю. А що пані Пеленська є активною членкицею товариства, то інші членкиці прийшли попрощати її на дорогу й просили вивідати все в краю і потім їм це переказати. Повернувшися з краю, пані Пеленська дійсно привезла багато цікавих новин, як теж цікавих мистецьких виробів. За гостиною, під враженням оповідань пані Пеленської, присутні зібрали $11 на „Жіночу Долю". Зложили: Рутецька $1.50; по $1: Насевич, Рудакевич, О. Штогрин, Яськів, Конопницька, Пеленський, Гайгел, Пеленська; по 50 ц.: Кість, Штогрин, Дубас.

О. Ш.

СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ.

У посмертній згадці про смерть Григорія Кондрицького, „Свобода" ч. 292, подано, що покійний був членом від. 232, а мав бути, що був членом від. 324.

М. Туркот, секр.

Нещастя.

— Отжеж ви твердите, що тринацятка приносить нещастя?

— Авжеж. Трапилось одного разу, що ми в тринацятку сиділи при столі. Я сидів тоді якраз з чудною бльондинкою.

— І це було нещастям?

— Так, два місяці пізніше я оженився з нею.

У ресторані.

Власник ресторану до гостя:

— Чи вас хто обслугує?

— Так, я задзвонив, щоби прийшла кельнерка, а вона прийшла й забрала дзвінок.

ТАРЗАН І ЛЮДИ-ЛЕОПАРДИ. (73)

Олд Таймер здригнувся, коли банда дикунів з насторощеними списами окружила його. Звертаючись до Боболя, він з огірченням прошептав: „Ти обіцяв врятувати мене!" „Тихо", відповів Боболь. „Я врятую тебе, але наперед ти мусиш відвідати святиню. Тому не журися й май терпеливість. Твоя безпека лежить мені на серці".

Тарзан, який слідкував крок за кроком за цею бандою, стояв тепер від них віддалений кілька кроків. Одначе він був захований за кущ і ніхто його не запримічував. Він мав перед собою усіх дикунів і коли би був хотів, то відважним нападом він міг їм вирвати Олд Таймера з рук. Одначе він цього не робив, бо хотів викрити їх леговище.

Дикуни шпурнули брутально білим вязнем до човна й усівши самі у нього, поїхали вниз рікою. Довкруги човна з вязнем плили кілька човнів з узброєними дикунами. Олд Таймер не дуже довіряв Боболеві. Він прочував, що цей хитрий дикун може його вивести в поле. Але він не мав іншого вибору, як мовчати і покищо коритися долі.

Тарзан, а за ним малпа Нкіма видряпалися на дерево і звідти слідкували за зникаючим гуртом. Вони бачили, як рікою перепливали враждебні крокодилі. Деколи від наглої появи човнів вони зчиняли у воді метушню. А човни плили все вниз і вниз. Далеко, напруживши ввесь свій зір, Тарзан побачив острів. Він відразу вгадав, що туди прямують дикуни.